

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ Μ.Ε. ΠΡΟΟΔΟΣ

ΕΣΠΕΡΙΔΩΝ 104, ΚΑΛΛΙΘΕΑ (ΤΗΛ.: 210 9514517)

& ΑΙΓΑΙΟΥ 109, ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ (ΤΗΛ.: 210 9355996)

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016

www.proodos.gr

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίου, Υπέρ Μαντιθέου, 18-19

- 18 Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς
- 19 ὠφελείσθε. ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε το παρακάτω απόσπασμα: «καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμωςεἰργασμένοι».

Μονάδες 10

- B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B1. Να επισημάνετε και να αναπτύξετε τη βασική αντίθεση που επιδιώκει να αναδείξει ο Μαντίθεος στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

Μονάδες 8

B2. Τι συμβόλιζε η μακριά κόμη στην αρχαία Αθήνα και γιατί ο Λυσίας επιλέγει να συμπεριλάβει αυτό το στοιχείο στην απολογία του Μαντίθεου;

Μονάδες 6

B3. Με βάση το παραπάνω κείμενο, ποιες πληροφορίες αντλούμε για τα πολιτικά ήθη στην Αθήνα μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο;

Μονάδες 6

B4. α) Να αναφέρετε τι γνωρίζετε για τις άτεχνες και τις έντεχνες πίστεις και να αναπτύξετε δύο από τις έντεχνες.

Μονάδες 5

β) Τι γνωρίζετε για το δικαστήριο της Ηλιαίας;

Μονάδες 5

B5. α) Να γράψετε ένα αντώνυμο της αρχαίας ελληνικής για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **ἀναχωρῶν, κοσμίως, πολεμίους, ἄξιον, οὐδένα, μικρὸν.**

Μονάδες 6

β) Να εντοπίσετε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **συνδιάσκεψη, φρενοβλαβής, προσφιλής, αναντίρρηση.**

Μονάδες 2

γ) Να βρείτε για καθένα από τους παρακάτω τύπους μία ομόρριζη λέξη στη νέα ελληνική: **ἀπελείφθην, διατετέλεκα, ἐπιτηδεύματα, ἀμπεχόμενοι.**

Μονάδες 2

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανδοκίδου, Περί Λακεδαιμονίων ειρήνης, 1-2

Ὅτι μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι δικαίαν ἄμεινόν ἐστιν ἢ **πολεμεῖν**, δοκεῖτέ μοι, ὦ Ἀθηναῖοι, πάντες γινώσκειν. Ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι, **τοῖς δ' ἔργοις** ἀφ' ὧν ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο ἐναντιοῦνται, τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε. Λέγουσι γὰρ ὡς ἔστι δεινότατον τῷ **δήμῳ**, γενομένης **εἰρήνης**, ἢ νῦν οὔσα πολιτεία μὴ καταλυθῆ. Εἰ μὲν οὖν μηδεπώποτε πρότερον ὁ δῆμος ὁ [τῶν] Ἀθηναίων εἰρήνην ἐποιήσατο πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰκότως ἂν ἐφοβούμεθα αὐτὸ διὰ τε τὴν ἀπειρίαν τοῦ ἔργου διὰ τε τὴν **ἐκείνων** ἀπιστίαν· ὅπου δὲ πολλάκις ἤδη πρότερον εἰρήνην ἐποιήσασθε **δημοκρατούμενοι**, πῶς οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς πρῶτον ἐκεῖνα **σκεψασθαι** τὰ τότε γενόμενα; χρὴ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, **τεκμηρίοις** χρῆσθαι τοῖς πρότερον γενομένοις περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.

- συγχωρῶ τινί= συμφωνῶ με κάτι (ἢ με κάποιον)
- ὅπου= εφόσον, επειδή (εδώ)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ.1. Να μεταφραστεί το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 30

Γ.2. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

α. δικαίαν: αντίστοιχος τύπος στον συγκριτικό βαθμό

β. ἄμεινόν: ονομαστική ενικού αριθμού θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό

γ. γινώσκειν: αντίστοιχος τύπος στον παρακείμενο και β' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα ίδιας φωνής

δ. συγχωροῦσι: ἴδιο πρόσωπο οριστικής παρατατικού και δοτική ενικού μετοχής αρσενικού γένους χρόνου ενεστώτα ίδιας φωνής

ε. πάντες: δοτική ενικού και γενική πληθυντικού θηλυκού γένους

στ. αἰσθάνεσθε: β' ενικό οριστικής και προστακτικής αορίστου

ζ. λέγουσι: β' ενικό προστακτικής αορίστου β' ίδιας φωνής και ονομαστική πληθυντικού μετοχής ουδετέρου γένους παρακειμένου μέσης φωνής

η. πολιτεία: γενική πληθυντικού

θ. έποίησατο: α' πληθυντικό παρατατικού ενεργητικής φωνής και γ' ενικό υπερσυντελικού μέσης φωνής

ι. έφοβούμεθα: β' πληθυντικό οριστικής και απαρέμφατο αορίστου παθητικής φωνής

ια. ύμᾱς: δοτική ενικού ίδιου προσώπου

ιβ. γενόμενα: γ' ενικό υποτακτικής και γ' πληθυντικό ευκτικής ίδιου χρόνου και φωνής

Μονάδες 10

Γ.3. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένοι όροι του κειμένου και να αναφερθεί ο όρος που προσδιορίζουν: ἡ πολεμείν, τοῖς ἔργοις, τῷ δήμῳ, εἰρήνης, ἐκείνων, δημοκρατούμενοι, σκέψασθαι, τεκμηρίοις

Μονάδες 4

β) «[...] γενομένης εἰρήνης, ἡ νῦν οὔσα πολιτεία μὴ καταλυθῆ.»: Να αναγνωριστεί πλήρως συντακτικά η δευτερεύουσα πρόταση (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

Μονάδες 2

γ) Να βρεθεί ο υποθετικός λόγος που υπάρχει στο απόσπασμα, να αναγνωριστεί (υπόθεση, απόδοση, εἶδος) και να μετατραπεί στο εἶδος της απλής σκέψης του λέγοντος.

Μονάδες 4

Τύχη ἀγαθῆ, επιτυχία σε όλους!

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Βλέπε σελίδα 15 φροντιστηριακού.

B1. Βλέπε σελίδες 51-52 φροντιστηριακού και 107 σχολικού βιβλίου.

B2. Βλέπε σελίδες 51-52 φροντιστηριακού και 107 σχολικού βιβλίου.

B3. Με βάση το παραπάνω απόσπασμα μπορούμε να εξάγουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τα πολιτικά ήθη που επικράτησαν μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο. Πρώτον, είναι προφανές ότι οι Αθηναίοι ήταν πολύ επιφυλακτικοί απέναντι σε όσους ήθελαν να αποκτήσουν αξιώματα, επιδιώκοντας έτσι να διαφυλάξουν το θεσμό της δημοκρατίας. Οι τραυματικές εμπειρίες τους λόγω της επιβολής του καθεστώτος των Τριάκοντα τυράννων τους έκαναν ακόμα πιο προσεκτικούς και αυστηρούς στην επιλογή των ατόμων που θα αναλάμβαναν αυξημένες αρμοδιότητες. Επιπλέον, είναι εμφανής η έχθρα και η αποστροφή που ένιωθαν προς τους Σπαρτιάτες αλλά και προς οποιαδήποτε φιλολακωνική πράξη, συνήθεια και αντίληψη. Γενικότερα, όπως διαφαίνεται και στις παραγράφους 18-19, οτιδήποτε αποτελούσε σύμβολο αριστοκρατικών φρονημάτων και φιλολακωνικών αισθημάτων ήταν απεχθές για τους Αθηναίους και τους προκαλούσε δυσπιστία, καχυποψία και αντιπάθεια. Κατ' επέκταση, η μακριά κόμη που ήταν ένα κατεξοχήν σύμβολο αριστοκρατικών πεποιθήσεων τους έκανε να αντιμετωπίζουν με εμπάθεια τον Μαντίθεο αλλά και όποιον ανήκε στην ίδια κατηγορία μ' αυτόν.

B4. α) Βλέπε σελίδες 19-20 σχολικού βιβλίου.

β) Βλέπε σελίδα 17 σχολικού βιβλίου.

B5.α) ἀναχωρῶν: ἀφικνούμενος

κοσμίως: ἀκόσμως

πολεμίους: συμμάχους

ἄξιον: αἰσχρόν

οὐδένα: ἕκαστον

μικρόν: μέγα

β) συνδιάσκεψη: σκοπεῖν

φρενοβλαβής: βλάπτει

προσφιλής: φιλεῖν
αναντίρρητα: διαλεγόμενοι

γ) ἀπελείφθην: λείψανο
διατετέλεκα: τελετουργικό
ἐπιτηδεύματα: ανεπιτήδευτος
ἀμπεχόμενοι: ἀμπέχονο

Γ1. Το ότι βέβαια είναι καλύτερο να κάνουμε δίκαιη ειρήνη παρά να πολεμάμε, Αθηναίοι, μου φαίνεται ότι όλοι το πιστεύετε. Το ότι όμως οι ρήτορες συμφωνούν, βέβαια, με το όνομα της ειρήνης, αλλά εναντιώνονται στις ενέργειες με τις οποίες μπορεί να γίνει η ειρήνη, αυτό δεν το αντιλαμβάνεστε όλοι. Λένε δηλαδή ότι είναι πολύ επικίνδυνο για το λαό, εάν γίνει ειρήνη, μήπως καταργηθεί το ισχύον τώρα πολίτευμα. Λοιπόν, αν ποτέ μέχρι τώρα στο παρελθόν ο δημοκρατικός λαός των Αθηναίων δεν είχε κάνει ειρήνη με τους Λακεδαιμόνιους, δίκαια θα φοβόμασταν αυτό και λόγω απειρίας για την ενέργεια αυτή και λόγω της δυσπιστίας εκείνων. Εφόσον όμως πολλές φορές ήδη στο παρελθόν κάνατε ειρήνη έχοντας δημοκρατία, πώς δεν είναι λογικό να σκεφθείτε εκείνα που έγιναν τότε; Διότι πρέπει, Αθηναίοι, να χρησιμοποιείτε τα γεγονότα του παρελθόντος ως αξιόπιστα κριτήρια για αυτά που πρόκειται να συμβούν στο μέλλον.

Γ2.

- α. δικαιότεραν
- β. ἀρίστη
- γ. ἐγνωκέναι, γνώσεσθε
- δ. συνεχώρουν, τῷ συγχωροῦντι
- ε. τῇ πάσῃ, τῶν πασῶν
- στ. ἤσθου, αἰσθοῦ
- ζ. εἰπέ, τά λελεγμένα/τά εἰρημένα
- η. τῶν πολιτειῶν
- θ. ἐποιοῦμεν, ἐπεποίητο

ι. ἐφοβήθητε, φοβηθῆναι

ια. σοί, σοι

ιβ. γένηται, γένοιτο

Γ3. ἡ πολεμεῖν: β' ὀρος σύγκρισης ἀπὸ το «ἄμεινόν» (α' ὀρος: «ποιεῖσθαι»)

τοῖς ἔργοις: ἀντικείμενο στο ρῆμα «ἐναντιοῦνται»

τῷ δήμῳ: δοτική προσωπική στην ἀπρόσωπη ἐκφραση «ἔστι δεινότατον»

εἰρήνης: υποκείμενο στη γενική ἀπόλυτη μετοχή «γενομένης»

ἐκείνων: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική υποκειμενική στο «ἀπιστίαν»

δημοκρατούμενοι: ἐπιρρηματική τροπική μετοχή ὡς ἐπιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο «ἐποίησασθε»

σκέψασθαι: τελικό ἀπαρέμφατο, υποκείμενο στην ἀπρόσωπη ἐκφραση «οὐκ εἰκὸς (ἐστί)»

τεκμηρίοις: κατηγορούμενο στο ἀντικείμενο του ἀπαρεμφάτου «χρησθαι» («τοῖς γενομένοις»)

Γ4. «[...] γενομένης εἰρήνης, ἢ νῦν οὓσα πολιτεία μὴ καταλυθῆ.»:

Δευτερεύουσα ονοματική ἐνδοιαστική πρόταση.

Εισάγεται με τον ἐνδοιαστικό σύνδεσμο «μή», που δηλώνει φόβο μήπως γίνει κάτι ἀνεπιθύμητο.

Εκφέρεται με υποτακτική («καταλυθῆ»), μετὰ ἀπὸ ρῆμα ἐξάρτησης ἀρκτικού χρόνου και δηλώνει τον προσδοκώμενο φόβο.

Λειτουργεῖ ὡς υποκείμενο στην ἀπρόσωπη ἐκφραση «ἔστι δεινότατον», ἀπὸ την οποία ἐξαρτάται.

Γ5. «Εἰ μὲν οὖν μηδεπώποτε πρότερον ὁ δῆμος ὁ [τῶν] Ἀθηναίων εἰρήνην ἐποίησατο πρὸς Λακεδαιμονίους»: Δευτερεύουσα υποθετική πρόταση

Υπόθεση: Εὶ ἐποίησατο (εὶ + οριστική αορίστου)

Απόδοση: ἂν ἐφοβούμεθα (δυνητική οριστική)

Εἶδος: Το αντίθετο του πραγματικού

Μετατροπή στο εἶδος της απλής σκέψης του λέγοντος:

Υπόθεση: εὶ ποιήσαιτο (εὶ + ευκτική)

Απόδοση: ἂν φοβοίμεθα (δυνητική ευκτική)

ΠΡΟΟΔΟΣ